

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
retrimet.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea la Brașov și la ca-
mășterele Bisericii de anulări:
In Viena: M. Deika, Heinrich
Schalck, Rudolf Masse, A. Oppelt,
Nachfolger; Anton Oppelt, J.
Danuș, in Budapesta: A. V.
Goldberg, Kohnen Bernas; in
București: Agence Havas, Soco-
ursuale de Roumanie; in Ham-
burg: Karoys & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoință.
Reclame pe paguna a 3-a o
serie 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în tă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din arară
și la dd. colecțori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I. pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. s.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 169.

Brașov, Joi, 1 (13) August

1896.

Să vadă Germanii...

La timpul său am semnalat ră-
boinicile rezoluțiuni, ce le-a luat
congresul didactic, ținut înainte cu
o lună în Budapesta, sub egida mi-
nisteriului de instrucțiune.

Acest congres, compus din das-
călii mari și mici ai șovinismului
dominant, n'a făcut alta, decât că
reasmând toate ideile, năsuințele și
faptele, ce se manifestă în sinul ele-
mentului dela putere în direcțiunea na-
ționalisării său maghiarizării acestui
stat, a stabilit o formulă pentru vii-
torea acțiune, ce sunt decise a-o în-
treprinde guvernul și societatea ma-
ghiară cu scop, de-a „naționalisa”
și școlile. Cu alte cuvinte, de-a pre-
face cele 42% de școle, ce limba de
propunere nemaghiară, din totă Tran-
silvania și Ungaria în școle de stat
cu limba maghiară.

Aceste școle nemaghiare sunt
singurele rămășițe ale dezvoltării
autonome a popoarelor acestui stat.
De vor căde și acestea sub lovitu-
rile politice destructive, ce cărmu-
ește aci statul, atunci rupte vor fi
și ultimele zăgazuri și va veni po-
topul maghiarizării.

Pe cât timp vor mai dura ser-
bările milenului, șovinismul dela pu-
tere va conserva încă pielea de oie,
cu care s'a îmbrăcat, ca să nu spa-
rie prea tare pe aceia, pe cari umblă
să-i ducă cu ghiotura la expozițiă și
pentru ca să facă lumca să credă,
că popoarele din Ungaria trăesc în
cea mai frumoasă pace și armoniă.
Ce va fi însă după ce se va termina
cheful milenar, ne putem închipui,
decă avem în vedere, că nici într'un
timp atât de estra-ordinar, când su-
prematistii au trebuit să ia toate pre-
cauțiunile, nu s'a putut încungiura
publicarea solemnă a formulei aflate
de amintitul congres pentru unifica-
rea și naționalizarea învățământului
public.

Așa au raționat și Sașii arde-
leni vedând pericolul cel mare, ce
se apropiă. Cu toate acestea a făcut
ore-care surprisă scirea, că consisto-
riul bisericeii sășesci din Ardeal a
lansat un protest formal în contra
rezoluțiunilor congresului didactic
maghiar, adresându-l ministrului
Wlassics.

Cea mai mare surprisă a făcut'o
acest protest, subscris de episcopul
sășesc, însuși guvernului, care nu
s'a așteptat la așa ceva din partea
credincioșilor săi sași. Și surprisa i-a
fost de tot neplăcută, precum se vede
din furișele expectorări ale guver-
nementalului „Pester Lloyd“.

Părerile asupra motivelor, ce au
condus consistoriul sășesc în pasul
acesta, pot fi diterite. Noi credem,
că înainte de toate consistoriul a fost
condus de serioasa convingere, că
este în cel mai mare grad amenin-
tată și școla și biserica sășescă prin
uneltirile politice violente, ce-a fost
proclamată de congres ca cea mai
urgentă problemă a guvernului și a
statului ungar. Au trebuit în cele
din urmă să se convingă și Sașii,
ori cel puțin clerul lor, că cu toate
sfortările, ce le-au făcut, umilindu-se
înaintea celor dela putere și în-
trând în serviciul acestora, n'au do-
bândit nici cea mai mică garanță
pentru existența lor națională, ba că
astăși acesta este mai mult ca ori
și când amenințată.

Alții, cum sunt de pildă cleri-
calii catolici, sunt de părere, că pa-
sul consistoriului sășesc ar fi fost
dictat mai mult de intențiunea, de-a
face în ajunul alegerilor o presiune
asupra guvernului, ca să-l silască
a-le asigura înainte solda pe timpul
viitōrei campanii electorale, ce-i va
aflăerăși în tabăra trupelor guvernului.

Guvernamentalii la rândul lor
sunt de părere, că protestul consi-
storial sășesc a fost scris mai
mult pentru a deștepta un ecou în

presa germană în favorul Sașilor
asupriți din Ardeal și a da astfel
nou privilegiu unor foi germane, de-a
se ocupa erăși de cestiunea națio-
nalităților în Ungaria și de-a pre-
scrie rețete pentru rezolvarea ei,
ce-o pretind în interesul conso-
lidării statului ungar și în intere-
sul triplei alianțe.

Ori care ar fi însă, pe lângă
netăgăduita convingere despre esis-
tența pericolului, motivul pasului
întreprins de cătră înaltul cler să-
șesc din Ardeal, el n'a putut să se
întemple într'un timp mai potrivit
ca tocmai acum.

Să vadă Germanii, că chiar și
cel mai blăjin dintre popoarele ne-
maghiare, Sașii, cari din oportuni-
tate s'au închinat sistemului domni-
tor și i-au făcut și-i fac atâtea ser-
vicii, au desperat de a-și mai pute
apera sub acest sistem cu succes șco-
lele și biserica lor națională de peire.

Voci asupra protestului consistorului sășesc din Sibiu.

Nu va fi neinteresant să repro-
ducem aci două voci din presa ma-
ghiară, una clericală și alta liberal-
guvernamentală, asupra protestului
consistoriului sășesc din Sibiu, des-
pre care făcărăm mai pe larg amin-
tire în numărul nostru de ieri.

Clericalul „Alkotmány”, vorbind
despre protestul Sașilor sibieni și
aducându-l în legătură cu protestul
protopopului evangelic și deputa-
tului Iosif Banó din Sobinow, comit.
Șaroș, rostit cu ocaziunea abdicerei
sale dela postul de inspector, dice
următoarele:

Bravii protestanți, cari până acum au
fost lăstare statornice și fidele ale carului
fiș-cărui guvern liberal, de-odată își ridică
acum în două locuri glasul protestător
în contra abuzurilor iubitului lor guvern libe-
ral. În Sibiu au protestat Sașii „vecinic
fideli” guvernului, contra ideii fixe Wlas-
siciane de-a preface învățământul în inv-

țământ de stat; ér în Sobinow a protestat
un inspector protopopesco luteran contra
domniei politice bisericești „liberale”,
false, înșelătoare și ruinătoare de credință și
biserică.

Pășirea Sașilor n'o putem lua în se-
rios, ori cât am perhoiesca și noi trecerea
învățământului în mână statului, dér din
alte motive, și nu din cari se burzucă ei.
Sașii, adecă, din timp în timp, mai ales
însă când guvernul este avizat în sesoul
de alegere la ei, se îndatinéză a-se espec-
tora contra guvernului, dér nu din principiu,
ci căutând pradă. Ei își vor primi solda,
și pe timpul viitōrei campanii electorale,
bravii Sași „prudentes ac circumspecti”
erăși vor fi unul ca unul în garnisitura tru-
pelor guvernului, fără considerare că acesta
va preface, său nu, școlile în școle de stat.

Cu mult mai serioasă și ponderasă
este însă declarațiunea făcută de cătră de-
putatul și inspectorul protopopesco Iosif
Bano asupra politice bisericești, la adu-
narea sinodului protopopesco evangelic din
Sobinow. Dintre protestanți nimeni n'a cu-
tezat să rostescă până acum o critică atât
de bărbătescă și bine motivată, ca Iosif
Bano, care, abdicând dela postul său de
inspector, vorbi despre influința nimicitoare a
legilor bisericești-politice și despre acele
apucături rătăcioase și astute ale clierei
Tisza-Banffy, cu cari aceștia i-au amăgit
pe protestanții creduli întru apărarea po-
litice bisericești.

Guvernamentalul „Pester Lloyd”
scrie la loc de frunte asupra amin-
titului protest sășesc în reasumat
următoarele:

„Să nu mărtusești strimb...” este po-
runca justă pe care nici chiar unui episcop
evangelic, nu i-ar fi permis s'o lovescă în
față. Cu toate acestea numele episcopului
Dr. Frideric Müller străluce sub protestul,
înaintat de cătră consistorul Sașilor arde-
leni ministrului Wlassics, contra hotărîrilor
congresului pedagogic maghiar. Cum pōte
rămâne liniștită consciința piului episcop,
și cum nu se scandaliséză cel puțin bunul
simț al bărbatului onorabil la minciuna și
defaimarea (??) ce conține scrisōrea aceea
nemernică?

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Paul Bourget.

Estatea Amurului.

Traducere de I. S. Spatali.

(Urmare.)

Mi-se părū, — dér nu era ore ilusiă?
— că numai cât auți pretinsul titlu al pre-
tinsului meu roman, Fauchery zîmbi și în
același timp i-se întunecă privirea. Imi adu-
seiu aminte de cele două tinere, pe cari le
întilnisem adineaori în vestibul. Nu cumva
măiestrul atător oapdopere trăia tocmai
viată, pe care avea s'o scrie? N'avusei
timp să-mi răspund acestor întrebări, fiind-
că, cum zări o cupă de onyx în care erau
oate-va țigarete, imi oferī una, aprinse și
el alta, și, pe urmă, începū să mă întrebe
și să-mi răspundă. Il vedeam acum spuind
tot ce gândea și eu imi uitasem cu totul
ori ce combinațiă machiavelică, atâtea bu-
curii simțiam în mine, că comunicam cu
un spirīt, pe care'l iubisem prea mult din
pricina operelor sale. Era cel dintăi din-

tre scriitorii mari ai timpului nostru, că-
ruia i vorbeam astfel într'un fel de inti-
mitate. Pe când vorbeam cu el observam
identitatea ciudată dintre vorba lui grăită
și vorba lui scrisă. Admiram încăntă-
tōrea simplicitate cu care gusta el plăca-
rea, că se deschide primului venit, în-
cântătōrea simplicitate a surplusului său
de inteligență, vioiciunea lui de impresiune
și lipsa i totală de îngâmfare și de ațitu-
dine.

„Nu este vērștă hotărītă când se iu-
bescă cineva...” imi dise el în substanță —
fiindcă omul în stare de a iubi — în sen-
sul complex de exaltare ideală în care iei
d-ta vorba acesta — nu încetéză nici-odată
de a iubi... Voiū merge mai departe: omul
nu încetéză nici-odată de a iubi pe aceeași
ființă... Șcii d-ta experiența, pe care un fi-
siologist contemporan a încercat'o asupra
unui șir de portrete pentru ca să determine
în ce constau aceste asemănări, cari nu se
pot defini, pe cari le numim noi aerul de
familii... El ia fotografiile a două-șeci de
persōne din același sânge, pe urmă foto-
grafiază din nou aceste fotografii pe o

aceeași placă puindu-le una peste alta. El
descopere astfel trăsurile comune cari, des-
părțindu-le de celelalte, constituie tipul...
El bine! Eu sunt sigur, că decă ar pute
cineva să încerce o astfel de experiență și
să fotografieze suprapuindu-le diferitele por-
trete de femei pe cari un acelaș bărbat
le-a iubit ori i s'a părut că le-a iubit în
viața lui, ar descoperi, că toate femeile ace-
tea se asemănă. Cei mai nestatornici nu
au iubit nici-odată decă un singur și ace-
lași chip între oinoi, șese, uneori douăzeci
de chipuri; dēșii nu au urmărit decă o
singură și aceeași ființă în mai multe ființe
pe cari le-au iubit!... Totul este să se știe,
la ce vērștă întēlesc dēșii pe femeea,
care se apropie mai mult de aceea, al că-
rei model îl portă într'inșii. Vērșta acesta
va fi pentru dēșii vērșta iubirei...”

— „...Vērșta când se fiă oineva iu-
bit?” mai dicea măiestrul, — dér pasiunea
cea mai cumplită, pe care soiu eu o'a ins-
pirat'o un om, — a inspirat'o unul din mă-
iestri noștri, un poet, și avea atunci șapte-
zeci de ani trecuți. E adevărat, că și ținea
corpul drept ca un tinăr, că umbla tot așa

de sprinten ca și d-ta, că vorbea ca Riva-
rol, că făcea versuri frumoșe ca ale lui
Vigny, că pe lângă toate acestea era serac,
fōrte singuratic și prea nenorocit... Iti aduci
aminte ce spune Maurul în Shakespeare:
— „ea m'a iubit din pricina primejdiilor
prin cari trecusem, și eu am iubit'o din
pricina milei pe care i-au provocat'o acele
primejdi...” Așa-i de adevărat, că artistul
acela mare a inspirat un devotament așa
de pasionat unei Rusōice tinere prea fru-
mōse, prea nobile și prea bogate, că ea
nu s'a măritat din pricina lui, că a găsit
mijlocul să'l îngrijescă în bōla lui din urmă
și și nopte, fără să se tulbure de familia
sa, și o' adu, după ce a rescumpărat dela
moștenitori lucruri cari au fost de ale poe-
tului, ea păstréză apartamentul în care a
trăit el, intact ca și în ziua din urmă. Și
sunt șese ani de atunci!... Vedī că și ea
întēlne în omul acela care ere întreit de
bētrān ca dēșea, pe ființa care semēna mai
bine cu un ore-care chip pe care-l purta
ea în mână... Și Goethe apoi și Ulric de
Lewetzow și Lamartine și atăția alții!...
Însă ca să descrii sentimentele așa de nalte,
— dise măiestrul — trebuie să te lapeși de

Conținutul protestului e basat pe o minciună făurită într'adins și culminează în tendința de-a denunța în mod miserabil. El este destinat nu pentru „intern“, ci pentru piața diarelor germane, unde, durere, și acum își află deposit astfel de prestațiunii ale „conationalilor asupriți“. Diarele mai cuminți se vor convinge însă din însuși protestul consistorului sășesc, că toate tânguiriile Sașilor ardeleni asupra asuprirei și nimicirii culturii lor, sunt curat numsi minciuni (!??), și toate strigătele lor contra volniciei maghiare și tendințelor lor de desnaționalizare sunt de a-se reduce la „speculațiuni“ politice și de altă natură.

La situațiunea politică. In cercurile politice din Budapesta se vorbesce cu tota siguritatea, că in primile zile ale săptămânii viitoare se vor face pașii hotărâtori in cestiunea pactului, ceea ce însă numai, așa se pôte implini, dacă se vor înțelege toate partidele stătătore pe basa pactului din 1867. Tot-odată se asigură, că dela conferențele, pe cari le vor ține în luna acesta amintitele partide, cu privire la fusiune sau coalitiune va depinde fixarea alegerilor pe tomna sau pe primavara viitoare. Dealtmintrelea pentru desbaterea tuturor acestor cestiuni s'a convocat pe săptămâna viitoare consiliul ministerial ungar.

In legătură cu rezolvarea acestor probleme se aduce și sosirea neașteptată a contelui Apponyi in Budapesta, precum și întrevedereea baronului Banffy cu contele Badeni in Viena înoă in decursul acestei săptămâni.

A intrat frica in ei!

Nu putem să trecem cu vederea un pasagiu din articolul lui „P. L. d.“, scris in cestiunea protestului consistorului sășesc. In pasagiul din urmă adecă al articolului — despre care mai facem și la alt loc amintire in numărul nostru de astăzi, — organul semi-oficios jidano-maghiar își varsă necasul său asupra acelor voci de presă din străinătate, cari din când in când iau in apărare pe naționalitățile nemaghiare din Ungaria.

„Chiar și astfel de diare germane“, dice „P. L. d.“, „despre cari s'ar putē presupune, că înțeleg relațiunile noastre politice, și mai ales poziția Ungariei in tripla alianță, din timp in timp folosesc metoda de a-se amesteca in afacerile noastre cu naționalitățile și de a-ne prescrie tot felul de recete desperate pentru saurea rului. Pretind a-o face acesta in folosul triplei alianțe, deoarece ele calculează, că mișcarea naționalităților din statul ungar ar împiedeca ca Ungaria să servescă cu succes scopurilor triplei alianțe.

„Ore s'a lucrat când-va in mod mai

nebunesc și mai pervers sub masca înțelepciunii obiective? Dacă pornesc cine-va dela convingerea, că Ungaria numai ca stat puternic și consolidat își pôte implini între marginele monarhiei habsburgice problema sa, ca factor hotărâtor in politica triplei alianțe — atunci ce înțeles are, de a face pe naționalități să credă, că dela atitudinea lor depinde binele și rēul nu numai al Ungariei, ci și al triplei alianțe, și in ultima analiză, binele și rēul lumii europene? Pôte fi induplecate naționalitățile prin această procedere de moderațiune?

„Să fiă in deplină încredere ori-cine“ incheie organul mamelucului Falk, „că Ungaria — multămită liberalității (!) instituțiunilor sale și dreptății bărbatilor și conducători — își va regula și raportul său cu poporațiunea sa nemaghiară in înțelesul libertății și dreptății, dăr in tot cazul fără de ași jertfi unitatea națională și de stat (!) Cum va avē de a-o face acesta, ni-se compete singur numai nouă (Falk și alianța israelită?—R.) de-a precumpăni și hotări, și sfaturi străine nu numai că nu ne pot ajuta nimic, ci numai ne îngreunează rezolvarea problemei; și asta nu pôte să fiă intențiunea acelora, pe cari bucuos i-am număra între prietini și alianții noștri“.

Nici-odată „P. L. d.“ n'a tradat in mod atât de naiv, cât de tare îi dore pe patrioții maghiari amestecul străinătății in cestiunea naționalităților nemaghiare din Ungaria; și nici-odată n'a făcut — deși indirect — o mărturisire ca aceea, că consolidarea și puterea statului ungar atērnă in prima linie dela naționalitățile nemaghiare pe cari „P. L. d.“ se rogă să nu le încuragieze presa din străinătate.

Am aflat de lipsă a accentua faptul acesta, pentru ca cetitorii să se convingă, că compatrioții noștri maghiari și sateliții lor jidani cu toate că nu mai încetă de-a striga și injura la adresa noastră, amenințând necurmat cu „puterea“ lor zdrobitoare totuși se tem și tremură, că se va întorče rōtă și au să vină și peste ei odată zile negre și amare.

SCRIRILE ZILEI.

— 31 Iulie.

Pregătiri de primire. D-l Leconte de Nouy cunoscutul architect, care a renovat Mănăstirea de Argeș, — a fost însărcinat din partea M. Sale Regele să întocmescă planul decorațiunilor și serbărilor ce se vor face la Sinaia cu ocazia visitei M. Sale Impăratului Francisco Iosif. Planurile vor fi gata săptămâna acesta și se vor da spre executie Eforiei Spitalelor Civile, Statului, direcțiunii C. F. R. și primăriei locale.

micul procedeu de observație neînsemnată, care este bōla artiștilor de azi. Pentru ca un amoresat de sese-deci de ani trecut și să nu fiă nici de ris, nici de scârbit, trebuie să'i aplioi ceea ce spunea bătrânul Corneille cu atâtă mândrie despre sine chiar in stanțele lui dedicate marchisei:

Cu toate acestea, eu am unele farmece — Cari sunt destul de încântătoare — Ca să nu se sperie (cineva) prea mult -- De stricaciunile timpului...

Ca să analizezi emoțiuni superioare, trebuie să ai curajul să crezi personajii superioare și adevărate; aci stă totă puterea romanului...“

Pe când vorbea așa, scâpăra in ochii Măiestrului o astfel de siguranță intelectuală, mi-se părea că sēmēnă așa de mult cu persoanele superioare pe cari mă indemnă el să le descriu, încât nici prin gând nu-mi trecea să găsesc pretențioasă teoria acestui quasi-sexagenar, că omul pôte să fi iubit la ori-ce vērștă! Contrastul era prea tare între noianul de idei in care se mișca celebrul artist și atmosfera de prăvălie literară, in care eram închis de câte-va luni încōce. Totul sēmēna cu întâile mele visuri

de tinerețe in omul acesta de talent, rămas așa de viguros, cu toate că scrisese trei-deci de volume, și a cărui mască îmbătrânită părea o ilustrație viuă a frumo-iei devise: „De vreme ce trebuie să ne usăm, apoi să ne usăm nobil!“ Slăbiciunea lui dovedea rigurositatea lungilor sale lucrări, gura lui fermă dovedea hotărîrea caracterului său; fruntea îi brăsdată de crețuri adēnci era palidă ca hârtia, pe care scrisese atâtă vreme, și cu toate acestea fineța mânilor sale bine îngrijite, eleganta cumpătata a portului său, un ore, care aer de aristocrație înăscută dovedeau, că virtuțile acestea frumoșe profesionale fuseseră păstrate într'o viață intrégă de ispitate frivole. Ispitele acestea însă nu tulburaseră etica intelectuală a muncitorului. Și pe lângă toate acestea, marele om era foarte blajin, fiind-oă după ce vorbi multă vreme cu mine, sfirșit prin a-mi dice: — „Fiind-că ai venit in Nemours, sper să te vēd mai de multe-ori, și azi n'ăși voi să te las să pleci, înainte de-a te presinta gazdelor mele...“

(Va urma.)

Primăria neavēnd fonduri, partea ei de cheltueli va fi suportată de ministerul de interne. Cele mai splendide decorații și iluminații se vor face înainte Castelului Peleş de către însăși Casa Regală.

— 0 —

Un conte Badeni contra Jidanilor. Diarul „Deutsches Volksblatt“ din Viena anunță, că contele Ludovic Badeni fratele ministrului-președinte austriac a edat de curēnd o broșură, intitulată „Patria robilor“. Intr'un loc se dice in amintita broșură următoarele: „Unele ținuturi din Galiția, cari mai înainte erau locuite de plugari bogăți, ofer acuma o iconă tristă: teritorii uriașe, odinioară posesiune a țeranilor, astăzi se află in mâna Jidanilor. Adeseori s'a întēplat, că Jidanul a luat la sine pe câte-un țeran bogat, l'a infundat din rachi și astfel i-a grăbit mōrtea, ca apoi, conform contractului încheiat între ei, să trecă moșia țeranului in mânilor sale. In astfel de ținuturi e cu neputință, ca să nu fiă fiă-cere om de omenia antisemit. Egala îndreptățire a jidovimei a fost o lovitură de mōrte pentru poporațiunea Galiției, care de present este in sensul strict al cuvēntului robul Jidanilor“. Numitul diar face apoi observarea, că numai unul dintre conții Badeni vorbesce astfel, până când celalalt (ministrul) așa grigesce de Jidanii ca de lumina ochiului.

— 0 —

Călătoria împăratului și împărătesei Rusiei. Se anunță din Petersburg „Cor. Pol.“: Țarul și Țarina vor incepe călătoria lor la curțile europene după terminarea exercițiilor de arme in tabăra dela Crasnoje-Selo la 24 August. Până la 1 Noemvbre aniversarea mōrții Țarului Alexandru III ei vor să se reintōră in Rusia. Mai întâi Țarul și Țarina vor visita curtea din Viena, apoi vor urma una după alta visitele in Germania, Danemarca, Anglia, Franția și Hessa. E foarte probabil, că in totă călătoria acesta, afară de visitele din Copenhaga și Darmstadt, Țarul va fi însoțit de ministrul său de externe, principele Lobanoff.

— 0 —

D-l Benjamin Duryea Woodward, profesor de limbile romanice la universitatea Columbia din New-York, după cum anunță „Timpul“, va mai sta in România numai săptămēna acesta. D-sa a fost Vinea trecută la Cămpina oșpele savantului profesor B. P. Hajdeu, care l'a mai invitat la vila sa și pe diua de Mierouri (astăzi). D-l Woodward, care vorbesce aproape toate limbile romanice, a făcut in timp de 3 săptămēni, grație stăruinței și cunoscințelor sale filologice, progrese foarte frumoșe in vorbirea și firea limbei române.

— 0 —

Francesii și Țarina. Diarul „Figaro“ din Paris a început a colecta bani, din cari să va cumpăra un lēgăn de argint, pe care Francesii voiesc al dărui Țarinei pe sēma copilului, căruia ea îi va da in curēnd nasocre.

— 0 —

Nou monument la Ploesci. La Ploesci au început lucrările pentru ridicarea monumentului comemorativ in onōrea vânătorilor, cari au săvērșit fapte eroice pe câmpiile Bulgariei in răboiul independenței. Precum se scie, acest monument se ridică pe bulevardul Ploescilor la rondul al doilea. O parte din pietrele cari formeză piedestalul monumentului a și sosit din Venetia. In curēnd vor sosi și celalalte părți ale monumentului, care până la tomnă va fi gata de aședat.

— 0 —

Serbia — cerșitoare. Se scie, că finacele Serbiei se află într'o stare deplorabilă, totuși nimeni n'ar fi creșut, că lucrurile să mērgă până acolo, unde stau de present. Dacă este adevērat ceea-ce li-se anunță din Belgrad diarelor maghiare din Budapesta, atunci liferanții de carne pentru armata sērbescă au încetat cu liferarea, deoarece nu și-au primit plata de luni de zile, și astfel de câte-va zile încōce armata sērbescă nu se nutresce decăt singur cu pâne.

— 0 —

Calea ferată Pitești-Curtea-de-Argeș. E vorba, ce M. Sa Impăratul Francisco Iosif in trecerea sa dela Veroiorova la Bucuresci, să se oprēcō, cu M. Sa Regele Carol, timp de trei ore la Curtea-de-Argeș. In scopul acesta se lucrēază cu multă activitate la terminarea oăii ferate in construcțiune Pitești-Curtea-de-Argeș, care, se speră oă va putē fi predată circulațiunii cel mai târziu până in 15 Septemvbre.

— 0 —

Grindină mare. Din Clușiu se scie, că Dumineca trecută, in 9 August n. c., o grindină grozavă a nimicit total hotarele comunelor de pe Cămpia: *Lumperd, Bratfalău, Archind și Sânt-Mihail.* Grindina a fost de mărimea ouălor de găină și a cășut in cantitate mare, așa că n'a rămas înțreg un singur coperiș dela case, ba unele clădiri au fost și dērimate. Pagubele sunt foarte mare.

— 0 —

Noii delegați din Macedonia. Trei profesori dela liceul remăn din Bitolia, anume d-nii C. Cosmescu, Christ. Otto și I. Arginteanu, au sosit in Bucuresci ca delegați a vr'o 70 de învățători români din Macedonia, pentru a se plānge la Ministerul de instrucție, că de vr'o opt luni nu și-au primit lefurile.

— 0 —

Apele Prutului au scādut așa de mult zilele din urmă din cauza secetei. încât navigația e aproape imposibilă. Totă partea de Nord a Moldovei suferă de secetă.

— 0 —

Petrecere de vară. Inteligența română din Icolodul-mare și jur invită la petrecerea de vară, ce se va arangia in localitatea „bailor dela Chireu“ (lângă Gherla) la 27 Aug. n. c. in favorul bisericii gr. cat. din Icolodul-mare. Prețul intrării de persoană 1 fl. Inceputul la 7 ore sēra. In timpul pauzei se vor esecuta jocurile naționale „Călușerul“ și „Bătuta“. Suprasolvirile se primesc cu multămită și se vor cuita pe cale diaristică. Comitetul arangiator.

— 0 —

Concert. Musica orașenescă va concerta mănē sēra, Joi, la „Pomul verde“. Inceputul la 7½ ore. Intrarea 30 cr.

— 0 —

Ospeții, cari vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai igienice odăi la Villa Kertsch, aflătore pe promenada cea mare a orașului, in nemijlocită apropiere de gara tramvaiului, așa că nici nu mai trebuie birje. Odăi multe și pe ales, clădite in stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouē, serviciu prompt, ēr bacșișuri nu se dau. In grădină restaurant și musică mai in fiă-care zi. Se pot închiria odăi și apartamente întregi cu luna, cu săptămâna și cu diua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la zi.

Turburările in Macedonia și pe insula Creta.

Despre măsurile luate pentru suprimarea insurecțiunii in Macedonia scirile oficiōse turcesci aduc raporturi foarte favorabile pentru Turcia. Aceste spun, că in zilele din urmă au avut mai multe lupte sângerōse trupele turcesci cu 5—6 bande grecesci, cari au năvilit in Macedonia. Tot contingentul trupelor turcesci se compune din 8 bataliōne de infanteria și din 4 escadrōne de cavaleria, cari străbat totă partea de mēdă-di a provinciei. Intre 3 și 6 August insurecțiunii au suferit, se dice, mai multe desastre insemnate și vre-o 40 de insurgenți au fost uciși.

Turcii, spun, că in aceste lupte ar fi cășut peste 400 de insurgenți, între cari și doi conducători de ai lor. La ordinul ministrului de răboi se formeză in vilajetele dela Salonichi, Monastir și Cossovo 6 bataliōne de gendarmeria din câte o miia de omeni. Aceste bataliōne se crede, că vor fi formate până la 20 l. c. și vor fi întrebuințate la granițele grecesci și bulgare, ēr mai ales la cele bulgare, de unde se sēmălează nouē mișcări. In genere se va da o atențiune deosebită graniței bulgare. La 31 Iulie o bandă bulgară a in-

cercat să străbată în Macedonia pe la Demir-Capu, dăr a fost respinsă de nisam și de un jumețate de batalion de redifi turcesci. Numai unei cete mici de 25 de oameni i-a succes să străbată în munți.

Soirile neoficiale nu prea vorbesc de izbânde mari ale Turcilor. Ele spun, că trupele otomane întrebunțate pentru urmărirea bandelor de insurgenți în Macedonia au să lupte cu greutate și forțe mari. Căldura grozavă ce domnesce acolo, 35°C. în umbră și lipsa de apă de băut prispătă măresce suferințele trupelor. Vânătoarea după bandele de insurgenți silește trupele la marșuri forțate și și noapte peste rișe, stănoț etc. Soldații turcesci oboșiți la morțe prin straptațiile aceste au și avut până acum puține succese. Le-au succedut ce e drept — cum se știe din Salonichi — de-a imprăști mai multe bande grecesci la Cafadar, Vladova, la Strumnița, Mirovoe și altele. dăr n'au putut să le niminască cu totul.

Pe insula Creta situațiunea, firesce, e mai gravă. Măcelările sunt acolo la ordinea zilei. Crușimii mari s'ar comite, după scirile sosite din Atena, din partea Turcilor față cu Creștinii creteni.

„Standard” dăce, că e cu neputință de a calma mai mult timp excitația Grecilor în privința nenorociilor Cretenilor. Dăcă ar fi cu putință de a restabili concerul european cestiunea ar pute fi rezolvată prin anexarea Cretei la Grecia s'eu prin autonomia sa. In acest cas fiă-care putere ar trebui să renunțe la scopurile sale egoiste și Germania ar trebui să pună capăt dificultăților ce crează Engliterei în scopul de a plăcă Rusiei.

Vorbind tot despre situația amenințătoare în Creta, „Vossische Zeitung” din Berlin cere grabnica încetare a vērșării de sânge. Depărtarea trupelor turcesci, ocuparea orașelor de porturi cu miliția de pe corăbiile străine. Făcându-se acesta se pōte vorbi apoi mai departe asupra postulatelor Cretenilor. Trebuie să fiă clar tuturor puterilor celor mari, că Creta nu se mai pōte lăsa ca până acum pe mână Turcilor. că trebuie să i-se dea autonomia și să fiă pusă sub controlă europeană. Er pe Pōrtă trebuie să o facem să înțelgă, că de dragul păcii trebuie să asculte de hotăririle puterilor. Acele puteri, cari au luat inițiativa în favorul Creștinilor maltratați, să bucūră de simpatiiile întregii lumi civilizate. Guvernul grecesc nu mai pōte să suprime mișcarea poporului fără pericolitatea propriei ei existențe.

Se vede deci, că domnesce un puternic curent între marile puteri în favorul Grecilor și a autonomiei Cretei și că judecând după limbajul fōiei berlineze, Germania este pe partea acestui curent.

Câte-va dintre marile puteri, între cari și Austria au propus, ca insula Creta să fiă blocată, pentru ca insurgenții să nu mai pōtă căpēta întăriri, arme etc. din Grecia și Turcilor să le fiă posibil a suprima revoluția și a face ordine. După scirile cele mai nouē însă Anglia a respins proiectul de blocare al insulei Creta, la care se alăturase tōte celelalte puteri, avēnd această blocadă de scop să îmbunătătescă situația în Creta și să reguleze cestiunea autonomiei insulei. Prin pasul acesta isolat al Angliei se face de-o camdată cu neputință o intervenția armonioasă a puterilor în favoarea represiunii rēcōlei.

Intr'aceea Greciei îi este din și în și mai greu de ași păstra neutralitatea față cu marea iritațiune, ce domnesce în sinul poporațiunii sale, atât în ce privește rēcōla din Macedonia cât mai vērtoș față cu rēcōla din Creta, până și disciplina în armata grecescă este amenințată în urma acestei mari excitațiuni.

In noaptea de Vineri spre Sămbătă noul sublocotenent și 20 de suboficieri din garnisona Atenei s'au imbarcat cu armele lor împreună cu mai mulți foști milițieni, și aștia și a. pe un mic vapor și au plecat pe insula Creta. Guvernul grecesc a

trimis un vapor în urmărirea lor, dăr acesta n'a putut ajunge corabia, pe care se aflau fugarii, cari vor să între în șirurile insurgenților creteni. Cum-că nu i-au ajuns vaporul guvernului e lucru firesc, precum nu va surprinde pe nimeni, dēcă acest spectacol se va repēti de aci încolo de mai multe ori.

Se mai anunță, că deosebit de oficerii amintiți, 4 oficieri ai marinei grecesci din Atena au părăsit serviciul pentru a organiza în Creta un serviciu de torpile, cari s'ar fi comandat în străinătate.

Regele Greciei, se dăce, e forțe supărat pentru aceste desertțiuni. Mai multe foi grecesci le desaprōbă, ba căți-va oficieri bănuieți, că vor să plece și ei, au fost chiar arestați. Asemenea au fost arestate 20 de persoane dintr'o bandă compusă din 120 de oameni, cari aveau de gând să organizeze o expediție în Macedonia. Cu tōte aceste însă, Grecii în inima lor sunt cu totul pe partea celor ce alērgă în ajutorul insurgenților din Macedonia și Creta.

Scirile cele mai nouē, privitor la turburările din Creta, sunt următoarele:

Scirea, că Pōrtă ar fi răspuns deja cererilor Cretenilor este prematură; decisiunile respective ale ministrilor nefiind sancționate încă.

Sămbătă Turcii au atacat localitatea Anopolis, în insula Creta. Vr'o 30 de Creștini au fost omorâți.

Din Heraclion i-se anunță și arul lui „Times”, că casele Cretenilor creștini au fost ocupate de 300 fugitivi musulmani. Aceștia năvălesc în continuu satele creștine vecine.

Trupele turcesci neregulate au fost respinse de mai multe-ori, tēma că se vor întōrce er excită populația.

O altă soire despre nise prozave crușimii sēvērșite pe insula Creta spune; că o mișă de Turci au năvălit asupra satului Pediaș, la Candia, au omorit 32 de Creștini, între cari 3 preoți, femei și copii. Unui preot i-au tăiat nasul și urechile și l'au ars de viu. La două sate le-au dat foc. Cinci bisericuri au fost jăfuite și multe vite răpite.

In parlamentul engles a împărtășit sub-secretarul, Cunson, că guvernul engles a primit o telegramă; după care musulmanii ar fi ars o mănăstire de călugări și ar fi omorit pe toți Creștinii, pe cari i-au aflat acolo.

De-ale administrației „de model”.

Tohanul vechiu, August 1896.

(Fine.)

Să mai ascriem ceva la meritul lui Ioan Berariu: Cam prin 1891 el ridică 50 fl. dela fabrica de celuloză, bani orfanali, și nu-i predete destinațiunei vre-o doi ani. Se face arătare contra lui și drept pedepsă pentru deținerea de bani oficioși timp de doi ani de zile și încă și atunci a trimis mi-se pare, mai puțin, — scapă numai cu 5 fl. „pēnz birsăg.” — Mai târziu ridică prețul pătrării liber în sumă de vre-o 177 fl. dela perceptoratul din Făgăraș și-i administreză numai în urma arătării făcute și și atunci îi depune prin oșitanție; drept pedepsă i-s'a dictat o amendă de 5—6 fl. E drept, că legile și statutele interdic sub pedepsă de suspendare ori-ce încassar de bani oficioși, nu numai deținere; dăr precum se vede, legile și statutele nu prea sunt obligătore pentru ampoiații favorisați.

Apoi alte o mulțime de abuzuri, cari tōte pe rēnd sunt drepte și adevărite, s'au arătat stăt preturei, cât și oficiului de vice-comite, dăr administrația noastră „model” tōte le trece cu vederea față de uneltele sale, cari o compromit și o fac silnică înaintea poporului, dându-i să înțelgă, că la noi de mult a perit dreptatea.

Dăr mai are zelosul nostru ampoiat și „merite”, ce gădile în mod forțe plăcut inimile unor șoviniști scrintiți la minte. Aceste „merite” privesc rolul său de dēnunciant. De exemplu:

1) Mai acum căți-va ani denunță pe un biet țeran din Tohanul nou, că a co-

lectat bani pentru procesul Memorandului, și bietul om a și fost pedepsit.

2) In anul trecut făcū arătare contra parochului G. S. Thomas, că în predicile sale ar agita contra națiunii maghiare. Etă pasagiul, cu care l'a pirit: „Dragii mei, v'ați înșelat, că ați dat voturi la d-l Benedek și ați vëndut șcōlele la națiunea spurcată, la Unguri, și nu ați dat voturi la popii din nația romănescă, și acum trebuie să plătiți 120 fl. ca să cumpērați șcōlele înapoi.” — O absurditate, o mișelie din cele mai mari, căci necum să fi esprima preotul astfel de vorbe, dăr ele sunt și incompatibile cu natura și tactica sa. Cu tōte acestea a isbutit a pune în mișcare activitatea zelōsă a judecătorilor, spre a învăța pe popii romănesci minte. Procesul e în curgere.

3) A arătat pe învățătorul Nicolae Pop pe cuvēt că ar fi și la adresa lui: „hai să-l aruncăm afară” și „că nu-i vrednic să fiă”; în urma acestei denunțări învățătorul a fost suspendat din oficiu, fiind pus sub cercetare, deși atât preotul cu vre-o 18 martori contra 5 clicăși, er învățătorul cu 5 contra 3 martori, au dovedit, că acelea sunt numai halucinațiuni.

Dăr ce să-i faci, trăim în era agitațiunilor și vedeniilor daco-romaniste; e destul ca a șchiat să viseze daco-romanism, ca a doua și să se deschidă ușa temniței. Destul că procesele sunt în curgere și vom vedē restul.

Ajunge, că acest Berariu e cel mai mare perturbator de liniște în această comună, care dēcă n'ar fi inadins espusă maltrăării acestei unelte pōcōtoșe, în mod pacific s'ar desvolta și înflori.

In interesul obștesc al contribuabililor din Tohan încerc și pe calea acesta a atrage atențiunea d-lui vice-comite și comite suprem al comitatului Făgăraș, ca pe baza arătărilor deja făcute să binevoescă a ne curăți de acest ampoiat urzitor de ură și desastre, căci suntem sături de atâtea șicanări, și să nu împingă masele poporului până la desperatiune; responsabilitatea pentru tōte rămâne în sarcina organelor superiōre, cari atât de mult își bat joc de plāngerile și necasurile noastre. Dēcă administrația are lipsă de astfel de oameni, folosescă-i pentru sine, dăr nu-i pună să niminască liniștea și pacea unei comune, care altă grijă nu are decât să-și implinescă cu lealitate datorințele sale cetățenesci și culturale.

Unul pentru toți.

SCIRI ULTIME.

Berlin, 11 August. Foile de aici, vorbind de hotărîrea Țarului de a visita și Franca, dăce, că acesta vishiță se face pe temeiul unor anumite stipulațiuni. Din cauza acesta și a turburărilor din Creta domnesce neliniște în sinul diplomației germane.

Paris, 11 August. Se asigură, că Țarul va petrece în Paris cu câte-va zile mai mult, decât în Germania ca așa să se dea espresiune vedită simpatiei ruso-franceze. După ce în absența Țarului nu se va institui regentă în Rusia, aci se lucră din tōte puterile ca pe timpul vishitei Țarului serviciul telegrafic să fiă cât se pōte de perfect.

Atena, 11 August. O fracțiune a adunării naționale cretensă a decretat astăzi, la Vollombak, *uniunea definitivă a insulei Creta cu Grecia.*

Roma, 11 August. Diarul „Roma” susține și acum, că în Erytrăa se pregătesc evenimente serioșe. Se vorbesce, că regele Menelik s'ar fi aliat cu Dervișii, și că la tōmnă are de gând să năvălescă cu tōte puterile sale asupra Italianilor. „Italia militare”, suspiciōneză pe Rusia, că în ascuns dă sprijin Abissinienilor.

Catulle Mendès.

Din Cântecelc Franței.

Groparul rēcōlos.

Am făcut o grōpă mare în pământ, Pater noster! Pentru bătrânii cari m'au crescut, Maria ave!

Peste bătrânii cari m'au crescut, Maria ave! Am înfipt o cruce în pământ, Pater noster!

Intr'un cōsoiug de flori frumoșe, Virgo coeli! Dōrme pasērea mea de paradis, De profundis!

Peste pasērea mea de paradis, De profundis! Am pus în cruce două flori frumoșe, Virgo coeli!

Am făcut un linfoliū dintr'un calice, Stella maris! Albinei care a murit acolo, In saecula!

Albina mōrtă are acolo, In saecula! Drept cruce două pistiluri de calice, Stella maris!

Bătrânul meu măgar mai bun decât un om, Saeculorum! Dăce subt două pālămide înflorite, Salutaris!

Cu scăeți înfloriți i-am făcut, Salutaris! O cruce ca pentru un om, Saeculorum!

Păstrez pentru boul care muncesce și asudă, Pie Jesu! O clae de aur drept mormēt, Introibo!

Crucea va fi pe mormētul lui, Introibo! Doi snoși frumoși, Pie Jesu!

Iar Acea care nu'mi spuse, Pater noster! Că un altul i-a furat o sărutare, Maria, ave!

Fără cearșaf nici cōsoiug, pe pământ, Fără un Pater! Va putreși ca un căne care a oșpat, Fără un Ave!

I. S. Spartali.

DIVERSE.

Nuntă în colivia leilor. In orașul Iohannesburg din Africa sudică, o tinēră părechică și-a serbat nuntă într'o colivie cu lei. Intr'o colivie, în care lei se plimbau și urlau, mirele jură miresei „iubire și credință”, er mirēsa jură mirelui „că-l va iubi, il va stima și asculta”. Urletul puternic al leilor, sunetul țiuitor, din tromba elefantului, urletul tigriilor și al leopardilor strigătul maimuțelor și scrășnetul papagaiilor înlocuiau capela la nunta fericoitei părechici, asemenea căreia până acum nu s'a mai pomenit. Mirele era directorul circuitului Filli, care a traversat aproape tōtă Africa sudică. In Iohannesburg o fată, cu numele Miss May Malraison, se amorisă în directorul circuitului, Augustin Windsohermann, german de origine, cu care și-a serbat nunta în amintita colivie cu lei, ce se afla în ciro. In aceea și ciro a fost cercetat de forțe mulți spectatori. Când mirii intrară în colivia leilor, au fost aplaudați de întreg publicul. Mirele întrebă pe preotul cōnuător: „voesci să intri d-ta în colivia?” „Eu!... eu rămân afară,” dăse preotul, „înlantru sunt prea mulți.” Mirele și mirēsa stăteau braț la braț înlantru coliviei lângă gratii, răspunđend la întrebările obișnuite ale preotului. In mână drēptă mirele ținea un biciu și din când în când arunca câte-o privire oruntă asupra fiarelor din colivie. De gratiile coliviei atērnau nise arme, ca în cas de pericol să aibă cu ce să se aperi. Dăr lei, cari erau împodobiți cu ghirlande de flori și cu pantlici, s'au purtat față de miri cu curtoasiă. Mirēsa era în toaletă de mirēsa, er mirele era în uniformă sa de dresator, de-orece să temia, că lei nu-l vor oșnoșce, dēcă-l vor vedē în frac, clac și lac.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

edactor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 August 1896.

Table of stock exchange rates for Vienna, listing various securities like 'Renta ung. de aur 4%' and 'Renta de corone ung. 4%' with their respective values.

Cursul pietei Braşov.

Din 12 August 1896.

Table of market rates for Braşov, listing items like 'Bancnote rom. Camp.' and 'Argint român. Camp.' with their values.

A V I S.

Pentru clădirea unei vile pe Livadia-postei, la aer bun și în poziția cea mai frumoasă se oferă teritoriū în condițiile cele mai favorabile.

Pentru informațiuni a se adresa în Stóada Porții (sėu Strada Căldărarilor) Nr. 29. 1044,1—2

A V I S.

In restaurantul Schmidt „ELISEUM“ se află la dispoziția P. T. public mănecări și beuturi foarte bune și gustóse.

Băi escelente și odăi mobilate de închiriat. 3-6

Numere singuraticie din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpėra în librăria Nicolăe Ciurcu.

Advertisement for 'Isvorul „MATILDA“ de Bodok', describing its mineral properties and listing agents in Braşov, Sibiu, and Cluj.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiŭ 1896.

Train schedule table for the Budapest - Predeal line, showing departure and arrival times for various stations like Viena, Cluj, Sibiu, and Braşov.

Train schedule table for the Ghiriş - Turda line, showing departure and arrival times for stations like Ghiriş, Turda, Copşa-mică, and Braşov.

Train schedule table for the Cucerdea - Oşorhei - Regh.-săsesc line, showing departure and arrival times for stations like Cucerdea, Oşorhei, and Regh.-săsesc.

Train schedule table for the Sibiu - Cisnădie and Sighişora - Odorhei-săcuesc lines, showing departure and arrival times for stations like Sibiu, Cisnădie, Sighişora, and Odorhei-săcuesc.

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drėpta de jos în sus. — Numerii încadrăți cu linii mai negre însemnăză órele de nópte.